

Fotografowie w Dusznikach-Zdroju do 1945 roku

Rok 1839 jest uznawany za datę powstania fotografii. Początkowy okres w dziejach fotografii na ziemi kłodzkiej, do 1865 roku, przedstawił w dwuczęściowym artykule Waldemar Zieliński¹. W tym czasie większość fotografów prowadziła wędrowny tryb życia. Zapewne przyjeżdżali także do Dusznik-Zdroju, ale informacje na ten temat się nie zachowały. Pierwszym wędrownym fotografem, który zawitał do Dusznik-Zdroju, był Joseph Hoffmann, który w kwietniu 1873 roku zamieszkał obok ratusza w domu Steinera².

Pierwszym stałym fotografem w Dusznikach-Zdroju był G.H.C. Rother. Zachowały się jego zdjęcia. Prawdopodobnie jest on tożsamy z Carlem Rotherem³ (ur. 25 sierpnia 1813 roku w Szalejowie Dolnym, zm. 28 sierpnia 1892 roku w Dusznikach-Zdroju), który jednak używał tylko jednego imienia. Początkowo pracował jako grawer szkła. Taki zawód podał w 1840 roku, zawierając małżeństwo z Karoline Latte. Fotografem został zapewne w 1861 roku, gdyż w ogłoszeniu opublikowanym w przewodniku wydany w 1886 roku podawał, że jego zakład fotograficzny istnieje od 25 lat. W 1879 roku mieszkał i prowadził atelier w Dusznikach-Zdroju przy Gießhüblerstraße 156 (obecnie ul. Hanki Sawickiej)⁴.

W kwietniu 1895 roku jego atelier przejął L. Scholz, który w następnym roku przeniósł je do uzdrowiska. Zakład mieścił się za domem zwanym Tempelhaus (później Villa Metropol, po drugiej wojnie światowej Dom Wypoczynkowy Rondo, obecnie ul. Zielona). Fotograf ten przyjmował zamówienia także na parterze budynku przy Gießhüblerstraße 156, gdzie mieszkał⁵.

L. Scholz wkrótce opuścił Duszniki. W 1897 roku jego atelier prowadził Wilhelm Langer (ur. 2 listopada 1865 roku w Bobrownikach w powiecie kłodzkim, zm. 29

¹ W. Zieliński, *Początki fotografii na ziemi kłodzkiej (1839–1865). Część 1 (1839–1857)*, „Zeszyty Muzeum Ziemi Kłodzkiej” 2007, nr 8–9, s. 149–162; idem, *Początki fotografii na ziemi kłodzkiej (1839–1865). Część 2 (1858–1865)*, „Zeszyty Muzeum Ziemi Kłodzkiej” 2009, nr 10, s. 211–232.

² „Reinerzer Stadt-Blatt” 1873, nr 15 (12 kwietnia).

³ Spotykana jest także pisownia ‘Karl Rother’ (m.in. na winietach fotografii).

⁴ Archiwum Archidiecezjalne we Wrocławiu [dalej: AAWr], Księga ślubów parafii w Dusznikach-Zdroju, sygn. 655p; Archiwum Państwowe we Wrocławiu [dalej: APWr], Urząd Stanu Cywilnego [dalej: USC] w Dusznikach-Zdroju, Zgony 1892, nr 124; „Reinerzer Stadt-Blatt” 1879, nr 27 (5 lipca); J. Ballach, *Führer durch Bad Reinerz*, Breslau [1886], s. 46–47.

⁵ „Echo des Heuscheuer- und Mense-Gebirges” (dalej: „Echo”) 1895, nr 15 (13 kwietnia); nr 18 (4 maja); nr 21 (25 maja); 1896, nr 18 (2 maja); 1897, nr 23 (5 czerwca).

grudnia 1931 roku w Dusznikach-Zdroju). Jest on wzmiankowany jako mieszkaniec Dusznik od 1895 roku. Przez pierwsze dwa lata jako zawód podawał: „właściciel domu”. Dopiero od 1897 roku informował, że jest fotografem. Był prawdopodobnie uczniem Carla Rothera. Wskazuje na to fakt, że po jego śmierci opiekował się wdową po nim.

W 1898 roku Wilhelm Langer założył spółkę z fotografem Alfonsem Weisem, który przejął atelier przy Tempelhaus. Langer przeniósł się do domu przy Gießhüblerstraße 11. Od 3 stycznia 1899 roku Alfons Weise prowadził własny zakład w hotelu Deutsches Haus przy Ring 17 (obecnie Rynek). Wkrótce opuścił Duszniki. Jego dalsze losy nie są znane. Od tej pory Wilhelm Langer prowadził atelier fotograficzne samodzielnie⁶.

5 czerwca 1904 roku Langer otworzył nowo wybudowane atelier w Kudowie-Zdroju, które w latach 1907–1908 wynajmował czeski fotograf z Nachodu Petr Kolinský. Ten ostatni wykonywał w nim zdjęcia w sezonie letnim codziennie w dni robocze od czwartej po południu i przez całe popołudnia w niedziele i święta. W pozostałych godzinach pracował tam Wilhelm Langer⁷.

Uczniem Carla Rothera był prawdopodobnie także Franz Latte (ur. 11 lutego 1847 roku w Dusznikach-Zdroju, zm. 15 października 1898 roku tamże), który był krewnym żony swojego domniemanego nauczyciela. Karoline Rother z domu Latte była matką chrzestną dzieci Franza Latte. Jest on wzmiankowany jako fotograf od 1886 roku. Prowadził atelier fotograficzne aż do śmierci⁸.

1 czerwca 1888 roku otworzył w Dusznikach-Zdroju filię swojego kłodzkiego atelier Alois Hübner (ur. 23 lutego 1849 roku w Jaworowie, obecnie część Nowej Rudy, zm. 11 lutego 1919 roku w Kłodzku). Z wykształcenia był stolarzem. Zawód ten podawał, zawierając związek małżeński w lutym 1870 roku. Już w grudniu tego samego roku jest wzmiankowany jako fotograf w Piławie Górnej. W latach 1871–1881 miał zakład w Nowej Rudzie, a od 1882 roku w Kłodzku. Ponadto prowadził filie w Bystrzycy Kłodzkiej (1883–1888), Łądku-Zdroju (wzmiankowana w latach 1887–1892) oraz Broumowie (wzmiankowana w 1892 roku). Fotografia nie przynosiła mu spodziewanych dochodów. Od 1892 roku prowadził praktykę stomatologiczną. Z wolna likwidował posiadane zakłady fotograficzne. Ostatni z nich, w Kłodzku, przejął w październiku 1899 roku Edwin Völkel. Od tej pory Hübner pracował tylko jako dentysta. Atelier fotograficzne w Dusznikach-Zdroju, istniejące do 1898 roku, położone było naprzeciw restauracji „Zur Hoffnung”. Działo tylko w sezonie letnim. Do jego prowadzenia właściciel zatrudniał innych fotografów. Wiadomo, że w 1889 roku pracował w nim Georg Prinz, a w 1898 roku J. Hellinger⁹. Przypusz-

⁶ APWr, USC w Dusznikach-Zdroju, Małżeństwa 1895, nr 39; Urodzenia 1896, nr 119; Zgony 1902, nr 125; „Echo” 1898, nr 21 (21 maja); nr 22 (28 maja); 1899, nr 1 (7 stycznia).

⁷ „Echo” 1904, nr 23 (4 czerwca); nr 50 (10 grudnia); 1907, nr 26 (29 czerwca); nr 27 (7 lipca); nr 29 (20 lipca); nr 30 (27 lipca); 1908, nr 23 (6 czerwca); nr 25 (20 czerwca).

⁸ AAWr, Księga ślubów parafii w Dusznikach-Zdroju, sygn. 655r; Księgi chrztów parafii w Dusznikach-Zdroju, sygn. 655i, 655j; APWr, USC w Dusznikach-Zdroju, Małżeństwa 1886, nr 34.

⁹ Archiwum Parafii w Radkowie, Księgi metrykalne, bez sygn.; AAWr, Księga chrztów parafii

czalnie w 1892 roku prowadził je wspomniany wcześniej L. Scholz. Wiadomo, że kierował on jedną z filii atelier Aloisa Hübnera, która działała w uzdrowisku. Może chodzić o Duszniki-Zdrój bądź Łądek-Zdrój¹⁰.

W 1909 roku filię w Dusznikach-Zdroju otworzył fotograf z Wrocławia Paul Fischer (zm. 12 grudnia 1918 roku we Wrocławiu w 52. roku życia). Jego ojciec Eduard Fischer prowadził od 1879 roku zakład fotograficzny w Grodkowie. W 1891 roku zakupił dla syna atelier w Kluczborku. Paul Fischer w następnym roku otworzył filię w Wołczynie i Byczynie. W 1897 roku sprzedał kluczborskie atelier i przeprowadził się do Wrocławia. Na początku XX wieku uzyskał tytuł nadwornego fotografa króla Rumunii¹¹.

Dusznicka filia atelier Paula Fischera mieściła się obok Villi Metropol. Czynna była w okresie letnim od połowy maja do połowy września. Od 1917 roku mieściła się w Villi Ilseneck. Otwarcie zakładu Paula Fischera zaniepokojony poczuł się fotograf Wilhelm Langer. Zamieścił więc ogłoszenie, w którym oferował darmowe zdjęcie rodzinne osobom, które zakupią w należącej do niego piekarni towary za 30 marek. Atelier Paula Fischera działało aż do 1918 roku. Fotograf przekazał je wówczas swoim spadkobiercom, zapewne z powodu złego stanu zdrowia. Dusznicka filia została sprzedana Hedwig Langer, która otwarła ją 16 czerwca 1918 roku¹².

w Nowej Rudzie, sygn. 680k; Księga chrztów parafii w Piławie Górnej, sygn. 574b; Archiwum USC w Kłodzku, USC w Kłodzku, Zgony 1919, nr 36; „Reinerzer Stadt-Blatt” 1888, nr 23 (2 czerwca); nr 24 (9 czerwca); nr 25 (16 czerwca); nr 26 (23 czerwca); „Echo” 1888, nr 23 (9 czerwca); nr 24 (16 czerwca); nr 25 (23 czerwca); nr 26 (30 czerwca); nr 27 (7 lipca); nr 28 (14 lipca); nr 29 (21 lipca); nr 30 (28 lipca); nr 31 (4 sierpnia); nr 32 (11 sierpnia); nr 33 (18 sierpnia); 1889, nr 18 (4 maja); nr 23 (8 czerwca); nr 25 (22 czerwca); nr 37 (14 września); 1892, nr 22 (28 maja); nr 23 (4 czerwca); nr 24 (11 czerwca); nr 25 (18 czerwca); nr 26 (25 czerwca); nr 27 (2 lipca); nr 38 (17 września); nr 39 (24 września); nr 40 (1 października); 1893, nr 13 (31 marca); nr 22 (3 czerwca); nr 23 (10 czerwca); nr 24 (17 czerwca); nr 25 (24 czerwca); nr 26 (1 lipca); 1894, nr 20 (19 maja); nr 21 (26 maja); nr 22 (2 czerwca); nr 35 (1 września); nr 37 (15 września); nr 49 (8 grudnia); 1895, nr 21 (25 maja); nr 24 (15 czerwca); nr 25 (22 czerwca); 1896, nr 22 (30 maja); nr 23 (6 czerwca); nr 24 (13 czerwca); nr 38 (19 września); 1897, nr 19 (8 maja); nr 20 (15 maja); nr 21 (22 maja); nr 22 (29 maja); nr 38 (18 września); nr 39 (25 września); 1898, nr 24 (11 czerwca); W. Zieliński, *Fotografowie krajoznawcy z hrabstwa kłodzkiego (Grafschaft Glatz) wśród członków Kłodzkiego Towarzystwa Górskiego w latach 1881–1914* [w:] *Prace Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie* („Edukacja Plastyczna”, z. 2: Fotografia), Częstochowa 2003, s. 171–174. Fakt, że Alois Hübner przez pewien czas równocześnie prowadził zakład fotograficzny i praktykę stomatologiczną, potwierdza ogłoszenie z „Der Gebirgsbote” 1898, nr 97 (6 grudnia), którego tłumaczenie znajduje się w cytowanym artykule Waldemara Zielińskiego na s. 174.

¹⁰ „Neue Gebirgs-Zeitung” 1892, nr 85 (21 października); nr 86 (25 października); nr 87 (28 października); nr 88 (1 listopada).

¹¹ „Grottkauer Kreis-Blatt” 1879, nr 44 (30 października); „Kreuzburger Zeitung” 1891, nr 79 (9 października); nr 80 (13 października); nr 89 (13 listopada); nr 90 (13 listopada), nr 92 (24 listopada); 1892, nr 36 (10 maja); nr 37 (13 maja); nr 41 (27 maja); nr 43 (3 czerwca); nr 44 (10 czerwca); nr 69 (6 września); 1897, nr 110 (16 września), nr 111 (19 września), nr 112 (21 września); „Schlesische Zeitung” 1918, nr 634 (12 grudnia), nr 639 (15 grudnia).

¹² „Echo” 1909, nr 37 (8 maja); nr 38 (12 maja); nr 39 (15 maja); nr 43 (29 maja); nr 70 (1 września); nr 71 (4 września); nr 72 (8 września); nr 75 (18 września); nr 82 (13 października); 1910, nr 75 (17 września); 1912, nr 41 (22 maja); nr 42 (25 maja); nr 74 (14 września); 1913, nr 42 (24 maja); nr 44 (31 maja); nr 68 (23 sierpnia); nr 76 (20 września); 1916, nr 77 (23 września); 1917, nr 42 (26 maja);

Hedwig Langer (ur. 29 stycznia 1896 roku w Dusznikach-Zdroju, zm. 16 kwietnia 1969 roku w szpitalu w Furtwangen) była daleką krewną fotografa Wilhelma Langerera. 27 października 1919 roku w Dusznikach-Zdroju poślubiła fotografa Franza Kleinera (ur. 10 stycznia 1894 roku w Strasburgu, zm. 9 maja 1980 roku w Kehl, Badenia-Wirtembergia). Jej mąż był dzieckiem nieślubnym. Z powodu choroby matki wychowywał się w rodzinie zastępczej w Kehl. W tym mieście ukończył szkołę i nauczył się zawodu fotografa. Podczas pierwszej wojny światowej został zmobilizowany. Trafił na Śląsk, gdzie poznał przyszłą żonę. Franz Kleiner mieszkał z rodziną w dusznickim uzdrowisku, gdzie miał także zakład fotograficzny w Starej Fabryce, a później w Villi Ilseneck. Wybudował dom w części uzdrowskiej. Mieszkał w Dusznikach-Zdroju do 1946 roku¹³.

Dwoje dzieci fotografa Wilhelma Langerera – córka Hedwig i syn Erhard – wybrało taki sam zawód jak ojciec. Hedwig Langer (ur. 15 sierpnia 1896 roku w Dusznikach-Zdroju) zamieściła w 1920 roku ogłoszenie informujące o jej krótkim pobycie w Dusznikach-Zdroju i o przyjmowaniu prac fotograficznych w atelier mieszczącym się w domu jej ojca przy Gießhüblerstraße 157. Później prawdopodobnie na stałe wyjechała z Dusznikach-Zdroju. Wiadomo, że w 1935 roku po raz drugi wyszła za mąż w Kolonii¹⁴.

Erhard Langer (ur. 2 lutego 1904 roku w Dusznikach-Zdroju, zm. w 1997 roku w domu opieki w Eching am Ammersee) zawodu fotografa uczył się pod kierunkiem ojca, a następnie przez rok w Hamburgu, gdzie zdał egzamin na pomocnika fotografa. W 1927 roku prowadził atelier w Kudowie-Zdroju, a w 1929 roku otworzył własny zakład w domu swojego ojca przy Gießhüblerstraße 5. W 1931 roku zawarł związek małżeński i zamieszkał w Podgórzu koło Dusznik-Zdroju. Zakład fotograficzny mieścił się w Wandelhalle (dzisiejsza Pijalnia). W czasie drugiej wojny światowej fotograf służył w wojsku na froncie wschodnim, gdzie dostał się do radzieckiej niewoli. W marcu 1946 roku rodzina została wysiedlona do Nienburg/Weser (Dolna Saksonia). Erhard Langer został zwolniony z niewoli w 1949 roku¹⁵.

Krótko mieszkał w Dusznikach-Zdroju zięć Wilhelma Langerera fotograf Erich Hauschild (ur. 26 lutego 1905 roku w Gladbeck, Kreis Recklinghausen, Nadrenia Północna-Westfalia). W 1931 roku poślubił Floreę Langer. Miał dwoje dzieci urodzonych w 1931 i 1932 roku w Dusznikach-Zdroju. Potem opuścił miasto. Jego córka urodziła się w 1942 roku w Bad Nauheim w Hesji¹⁶.

nr 74 (15 września); 1918, nr 40 (18 maja); nr 47 (12 czerwca); nr 48 (15 czerwca); 1919, nr 39 (14 maja); „Schlesische Zeitung” 1918, nr 634 (12 grudnia); nr 639 (15 grudnia).

¹³ APWr, USC w Dusznikach-Zdroju, Urodzenia 1896, nr 12; Archiwum USC w Dusznikach-Zdroju, USC w Dusznikach-Zdroju, Małżeństwa 1919, nr 48; informacje Sabine Ave – wnuczki Franza Kleinera.

¹⁴ APWr, USC w Dusznikach-Zdroju, Urodzenia 1896, nr 119; „Echo” 1920, nr 12 (14 lutego).

¹⁵ APWr, USC w Dusznikach-Zdroju, Urodzenia 1904, nr 18; Archiwum USC w Dusznikach-Zdroju, USC w Dusznikach-Zdroju, Małżeństwa 1931, nr 17; *Amtliches Landes-Adreßbuch der Provinz Niederschlesien für Industrie, Handel, Gewerbe*, Breslau 1927, s. 442; informacje córki Iris Belzer.

¹⁶ Archiwum USC w Dusznikach-Zdroju, USC w Dusznikach-Zdroju, Urodzenia 1931, nr 27; Urodzenia 1932, nr 16; Małżeństwa 1931, nr 4; Zgony 1932, nr 16.

W połowie lat 20. XX wieku w Dusznikach-Zdroju rozpoczęło działalność dwóch fotografów. Pierwszy z nich to wzmiankowany od 1924 roku Max Kling-sporn, zamieszkały w domu nr 3 w dzielnicy Podgórze. W październiku 1938 roku przeniósł atelier do domu Ring 18. Jako jedyny z dusznickich fotografów w latach 30. XX wieku podpisywał swoje ogłoszenia niemieckim pozdrowieniem Heil Hitler. Zginął wraz z całą rodziną w wyniku wybuchu amunicji 10 maja 1945 roku, prawdopodobnie w Dusznikach-Zdroju. W aktach miejscowego USC brak jego aktu zgonu¹⁷. Drugi to Paul Kriesten (ur. 20 lutego 1895 roku w Dusznikach-Zdroju). W 1925 roku ożenił się i otworzył własne atelier. Mieszkał przy Glatzer Straße 77 (później numer zamieniono na 10, obecnie ul. Kłodzka)¹⁸.

Zawodu fotografa uczył się Josef Stonner (ur. 26 sierpnia 1920 roku w Dusznikach-Zdroju, zm. 3 października 1939 roku tamże). Nie wiadomo, kto był jego nauczycielem. Zmarł w dusznickim szpitalu w wyniku zatrucia chlorkiem rtęci¹⁹.

W atelier swoich ojców zawodu nauczyły się: Luzie Plewe z domu Kleiner (ur. 12 stycznia 1920 roku w Dusznikach-Zdroju) – jedyne dziecko Franza Kleinera oraz Ingrid Margarete Langer (ur. 11 sierpnia 1935 roku w Dusznikach-Zdroju) – córka Erharda Langera. Ich działalność zawodowa to już okres po drugiej wojnie światowej²⁰.

Warto też wspomnieć o dwóch fotografach pochodzących z Dusznik-Zdroju, którzy prowadzili atelier w innych miejscowościach. Pierwszy z nich to Franz Winkler (ur. 24 marca 1861 roku w Dusznikach-Zdroju). W latach 1889–1940 jest wzmiankowany jako mieszkaniec Głuszycy²¹. Drugi to Bruno Wiehr (ur. 6 marca 1882 roku w Dusznikach-Zdroju), pochodzący z rodziny właścicieli dusznickiego młyna papierniczego. Od 1903 roku mieszkał w Dreźnie. Wydawał pocztówki z widokami Dusznik-Zdroju. Po raz ostatni został wymieniony w księgach adresowych Drezna w 1935 roku²².

¹⁷ Archiwum USC w Dusznikach-Zdroju, USC w Dusznikach-Zdroju, Urodzenia 1925, nr 108; *Adreßbuch für die Grafschaft Glatz 1924/25*, s. 124; „Echo” 1925, nr 81 (10 października); 1938, nr 83 (18 października); nr 85 (25 października); informacje byłych niemieckich mieszkańców Dusznik-Zdroju.

¹⁸ APWr, USC w Dusznikach-Zdroju, Urodzenia 1895, nr 21; Archiwum USC w Bystrzycy Kłodzkiej, USC w Starkówku, Małżeństwa 1925, nr 5; *Adreßbuch Grafschaft Glatz 1924*, s. 182; *Adreßbuch für die Grafschaft Glatz 1924/25*, s. 234; *Adreßbuch für die Grafschaft Glatz 1929*, s. 185, 201; *Die Grafschaft Glatz. Einwohnerbuch 1942*, s. 71, 82; „Echo” 1925, nr 54 (8 lipca); nr 100 (16 października); nr 101 (19 grudnia); 1927, nr 27 (2 kwietnia); 1932, nr 1 (1 stycznia).

¹⁹ Archiwum USC w Dusznikach-Zdroju, USC w Dusznikach-Zdroju, Urodzenia 1920, nr 103; Zgony 1939, nr 112; „Echo” 1939, nr 80 (6 października); nr 81 (10 października).

²⁰ Archiwum USC w Dusznikach-Zdroju, USC w Dusznikach-Zdroju, Urodzenia 1920, nr 8; Małżeństwa 1944, nr 29.

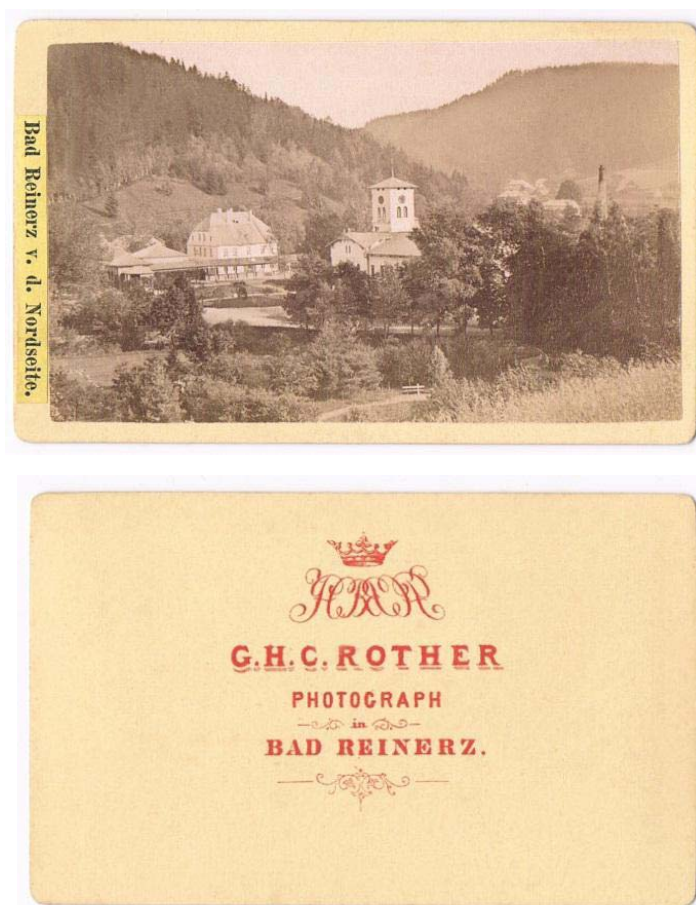
²¹ APWr, USC w Dusznikach-Zdroju, Małżeństwa 1889, nr 7; USC w Głuszycy, Urodzenia 1889, nr 237; Archiwum USC w Głuszycy, USC w Głuszycy, Zgony 1940, nr 90. W księgach USC w Głuszycy do 1945 r. brak jest aktu zgonu Franza Winklera.

²² APWr, USC w Dusznikach-Zdroju, Urodzenia 1882, nr 39; „Echo” 1907, nr 39 (28 września); 1911, nr 85 (25 października); *Dresdner Adreßbuch 1935*, s. 905; hasło: „Bruno Wiehr” w *Fotografen-Wiki* [dostęp: 23 listopada 2015 roku].

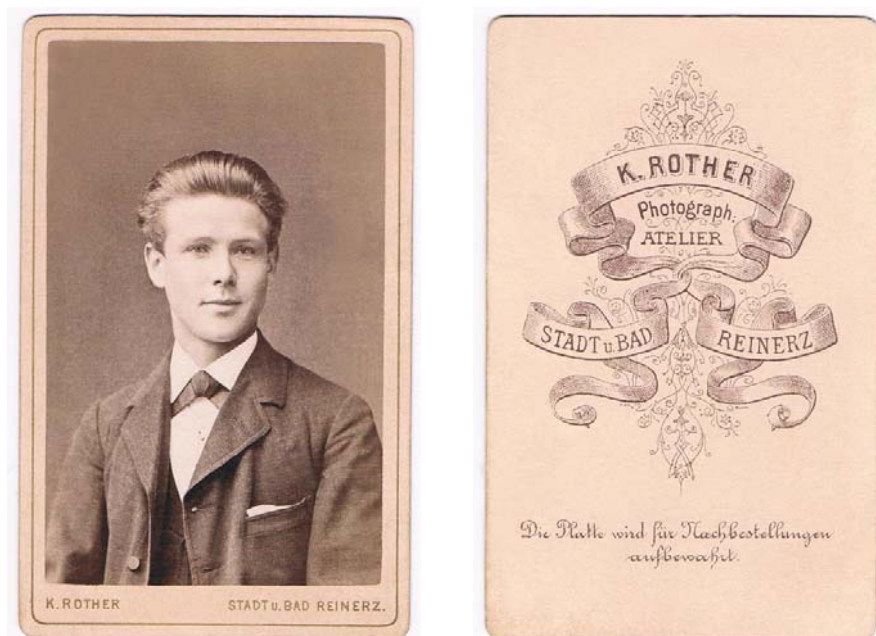
Do 1945 roku z Dusznikami-Zdrojem było związanych ponad 20 fotografów. Najdłużej pracował w mieście Wilhelm Langer (1897–1931), kilka lat krócej Carl Rother (1861–1892). Przez 20 i więcej lat działali Franz Kleiner, Erhard Langer, Paul Kriesten i Max Klingsporn. Pozostali związali się z Dusznikami na krócej. Większość z tych ostatnich nie znalazła tu zadowalających zysków i postanowiła poszukać ich gdzie indziej.

Fotografie

(oprócz portretów fotografów wszystkie zdjęcia pochodzą z kolekcji Waldemara Zielińskiego bądź są jego autorstwa)

1. G.H.C. Rother – Duszniki-Zdrój – widok od strony północnej (fotografia w formacie carte de visite i rewers tej fotografii)

2. K. Rother – fotografia młodego mężczyzny w formie carte de visite i rewers tej fotografii

3. L. Scholz – fotografia kobiety w formie carte de visite i rewers tej fotografii (fragment reklamy w języku polskim)

4. Wilhelm Langer – fotografia dziecka w formacie carte de visite i rewers tej fotografii

5. Wilhelm Langer – fotografia w formacie pocztówkowym

6. Alfons Weise – fotografia kobiety w formacie carte de visite i rewers tej fotografii

7. Alois Hübner – restauracja Tempelhaus (za nią znajdowało się atelier fotograficzne, w którym fotografowali m.in. L. Scholz, Wilhelm Langer i Alfons Weise – fotografia w formacie gabinetowym)

8. Paul Fischer – Curt i Emma, luty 1912 roku (fotografia w formacie gabinetowym)

Pollnow, 2078.39

Für diesen
Bunker bin
ich heute herum-
gestreift. Sie sind
mit 1 Meter tief unter der
Erde mit mächtigen Mauern
an Beton und Eisen.

9. Franz Kleiner – Czechoslowackie umocnienia. Zdjęcie z 1939 roku (fotografia w formacie 6 × 9 cm)

10. Franz Kleiner z żoną i córką

11. Erhard Langer – reprodukcja zdjęcia z artykułu na 65-lecie urodzin

12. Max Klingsporn – Duszniki-Podgórze (fotografia w formie pocztówkowym)

13. Poczтівka ze zdjęciem Brunona Wiehra

14. Atelier Paula Kriestena – Glatzerstr. 77
(potem Glatzerstr. 10, obecnie ul. Kłodzka 10 – pracownia artysty malarza Władysława Kolbusza;
za tę informację dziękujemy panu Ryszardowi Grzelakowskiemu)

Słowa kluczowe: historia fotografii, Duszniki-Zdrój, ziemia kłodzka.

Photographer in Duszniki-Zdrój until 1945

Summary

A piece on the history of photo shops in Duszniki-Zdrój The first professional photographer in Duszniki-Zdrój was G.H.C. Rother, who most probably was the same person as Carl Rother (died in 1892). The studio he left behind was initially run by L. Scholz and then by Wilhelm Langer (died in 1931). For a short period of time the studio was managed by Franz Latte (died 1898). Then, in 1888, Alois Hübner became the owner of the studio and ran it until 1898. In 1909 Paul Fischer opened in Duszniki-Zdrój a branch of his photo studio in Wrocław. In 1919 it was acquired by Franz Kleiner. In the interwar period Erhard Langer, Erich Hauschild, Paul Kriesten and Max Klingsporn also opened their photo studios in Duszniki-Zdrój.

Key words: history of photography, Duszniki-Zdrój, Kłodzko land.

Translation Witold Walecki

Die Fotografen in Bad Reinerz bis 1945

Zusammenfassung

Der Artikel befaßt sich mit der Geschichte der Fotografiewerkstätten in Bad Reinerz. Der erste ständig in der Stadt ansässige Fotograf war G.H.C. Rother, der sicher mit Carl Rother (†1892) identisch ist. Sein Atelier übernahm anfänglich L. Scholz und anschließend Wilhelm Langer (†1931). Kurze Zeit betrieb Franz Latte (†1898) ein Fotoatelier. In den Jahren 1888–1898 war Alois Hübner der Betreiber eines Fotoateliers in Bad Reinerz. 1909 eröffnete Paul Fischer eine Filiale seines Breslauer Ateliers in Bad Reinerz, die Franz Kleiner 1919 übernahm. In der Zwischenkriegszeit besaßen auch Erhard Langer, Erich Hauschild, Paul Kriesten und Max Klingsporn Fotoateliers in dieser Stadt.

Kodwörter: Fotografiegeschichte, Bad Reinerz, Grafschaft Glatz.

Übersetzt von Urszula Ososko

Fotografové v Dušníkách do roku 1945

Shrnutí

Článek představuje historii fotografických ateliérů v Dušníkách. Prvním stálým fotografem ve městě byl G.H.C. Rother, určitě ztotožňovaný s Carlem Rotherem (†1892). Jeho ateliér zprvu převzal L. Scholz a pak Wilhelm Langer (†1931). Krátce jej provozoval Franz Latte (†1898). V letech 1888–1898 byl majitelem ateliéru v Dušníkách Alois Hübner. V roce 1909 otevřel ve městě pobočku svého vřatislavského ateliéru Paul Fischer. V roce 1919 ji převzal Franz Kleiner. V meziválečném období fotografické ateliéry v Dušníkách provozovali také Erhard Langer, Erich Hauschild, Paul Kriesten a Max Klingsporn.

Klíčová slova: historie fotografie, Dušníky, Kladská země.

Překlad Otmar Robosz